

Katrienspekken

Arthur De Decker geeft geïnteresseerden met of zonder ‘valleinge’ de raad een kijkje te nemen op de site <https://gentblogt-archieff.stad.gent/2006/01/30/katrienspekken.html>.

Seskens en ‘t vier in den buik’

De ‘seskens’ (stuipen, epilepsie, vallende ziekte in GT 2019, nr.6, p.411) blijven onze lezers beroeren. Meerderen lieten weten dat ze dat woord kennen. Ook in Antwerpen werd het gebruikt en in West-Vlaanderen heeft men het over d’excessen.

Onze getrouwe GT medewerker Eric Vermeirsch geeft nog een extraatje in petto: ‘Ik ben geboren in 1940 en tijdens mijn jeugd heb ik het woord seskens herhaaldelijk horen gebruiken door mijn talrijke ter zake gespecialiseerde nonkels en tantes, die, zoals zij zelf zeiden, ‘van alles verstand hadden’. Ik meen ook mij te mogen herinneren, maar niet met grote zekerheid, dat er zelfs gesproken werd over de kèwe (koude) seskens, een aandoening die een zeer vlugge en onverwachte dood tot gevolg had. In dit verband weet ik met zekerheid dat het woord kèwe ook werd gebruikt voor het dringend urineren (de kèwe pisse). Het woord kèwe moet dus niet zozeer iets te maken hebben met de temperatuur dan wel met de hoogdringendheid. Welke ziekte er met de seskens bedoeld werd, wist ik niet. En ik ben er tot op de dag van vandaag nog niet zo zeker van dat ik zelf er af en toe ook geen last van heb. Trouwens, bij leven, heeft mijn vrouw herhaaldelijk toespelingen geuit in die zin.

Misschien een goede gelegenheid om een woordje te vertellen over een andere ziekte: ‘t vier in den boaik (het vuur in de buik). Daarover heb ik ook talrijke gesprekken gehoord, maar opnieuw zonder te weten wat voor ziekte het hier eigenlijk betrof. Maar het moet wel zeer ernstig zijn geweest, want zelfs een lepel ‘calmant’ kon geen baat brengen. Dat was de toen beroemde ‘Calmant’ van dr. Martou, verkocht in flesjes en steeds binnen handbereik te houden, samen met ‘Poeders van ’t Wit Kruis’.

Wel is het een feit dat men in die jaren als kind zeer voorzichtig moest zijn met klachten over pijn in de buik. Voor je het wist moest je ‘onder het mes’, want volgens de geraadpleegde dokter had je dan een blindedarmonsteking, al dan niet accuut. De kassa rinkelde! ‘k Heb nog altijd een elegant litteken op mijn buik en dus geen tatoeage nodig: ik heb the real thing. ’t Is wel wat klein.

Mijn neef, die vijf jaar ouder was en dus ook dito jaren eerder onder het mes moest, had een litteken dat wel vijf keer groter was en daarom op een kleine ritssluiting geleek. Ook in die tijd stond de techniek dus blijkbaar niet stil. Maar bij mijn nichtjes heb ik de littekens nooit mogen zien.’

Geen Manneke Pis in het Stadhuis

In GT van juli-oktober 2019 staat op blz. 332 een rondvraag onder de titel ‘Manneke Pis in het Stadhuis’. Geert Van Doorne, ereconservator van het Gentse Stadhuis, maakt hierover een en ander duidelijk in zijn reactie hieronder.

‘Deze titulatuur is nogal tendentieus. Immers, de stadsschrijnwerker Norbert Sauvage schreef in zijn factuur van de werken, uitgevoerd op de tresorie in 1682, simpelweg het volgende: Aldereerst ghemaect ende ghesneden een naecht kindeken met eenen dolfijn om een fonteyn te maecken van steen, compt voor aerbeijt een effen bedrag van zes pond. Zo staat het genoteerd Stedewerken nr. 269 (Archief Gent, reeks 533). Dit houten model zou nadien zijn uitgewerkt in een steenblok geleverd door Guiliame Pieters in juni 1682, blijkens een volgende rekeningpost in dezelfde bron: Item noch ghelevert een orduyn stick waervan is ghemaect een figure, Daarvoor werd zes schelling betaald: zes twintigsten van een pond. Tot zover de primaire bronnen; al de rest is fantasie en onderbroekensensatie.

Er is inderdaad geen enkel archivarisch of iconografisch bewijs dat er ooit een fonteinbeeld gemaakt of geplaatst werd. Het houten model van schrijnwerker Sauvage was wellicht een putto, zoals er talloze uitgebeeld zijn in de barok en die men toendertijd benoemde als kindekens, kinders, cherubinen, serafinen, cupidons, dueghden, inghelkins, ... Het associëren van de iconografie van al deze gender neutrale putti of genieën of virtuti of amoretti met een Manneken Pis is niet vanzelfsprekend, ook niet bij fonteinbeeldjes waar meestal het zee-monster of een dolfijn het water spuit.’

Foutjes in GT 2019 nr. 6

Arthur De Decker corrigeert een klein typfoutje op p. 407: Eric Dekeyser moet Erik Dekeyser zijn. Op p. 411 staat de voornaam juist geschreven. Eric Vermeirsch signaleert dat er een fout sloop in zijn artikel over Marie Schellinck. De verwijzing op p. 360 in de zinsnede ‘Illustraties (afb.1 en 2) naar de aquarellen van Eugène Chaperon in het boek van Scheltens’ moet zijn: ‘Illustraties (afb. 1 en 2) naar de aquarellen van Eugène Chaperon in het boek La légende de l’Aigle van Georges d’Esparbès, 1907’. Niet de auteur, maar de redactie treft schuld in deze.